

Predik het Woord

Prediking gehouden bij bevestiging van Kand. C. Graafland te Ameide op 13 sept. 1953

'Ik betuig dan voor God en den Heere Jezus Christus die de levenden en doden oordelen zal in zijn verschijning en in zijn Koninkrijk: predik het Woord; houd aan tijdig en ontijdig; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer' (2 Tim. 4: 1 en 2)

In deze tweede brief van Paulus aan Timotheüs, geeft Paulus zijn uiterste wilsbeschikking aan zijn geliefde zoon Timotheüs; die hij op één van zijn zendingsreizen heeft ontmoet. Deze ontmoeting is uit God geweest, en dus gezegend. Timotheüs is onder veel tranen tot het geloof in Christus gekomen en de apostel is met onverbreekbare banden aan hem verbonden geraakt. In hoofdstuk I spreekt Paulus over het ongeveinsd geloof, dat in hem is, alsook van het geloof van zijn moeder Eunice en van zijn grootmoeder Lois. Hier blijkt de verbondsgenade als een gouden draad door de geslachten te gaan. Toen is Timotheüs tot evangelist geordend in het midden van de gemeente. Die avond is in het geheugen van de apostel als onvergetelijk ingegrift. Immers in de diepste ontroering herinnert hij zich, hoe Timotheüs onder vele getuigen de goede belijdenis beleden heeft. De apostel weet, dat deze geestelijke werkelijkheid geen dood kapitaal kan en mag zijn, maar onder voorbeding en dankzegging en krachtige vermaning moet opgewekt worden. Vandaar zijn grote liefde, bewogenheid, meeleven en ernst, temeer daar de tijd van zijn ontbinding aanstaande is.

Timotheüs was bescheiden van aard. Deze bescheidenheid dreigde soms te ontaarden. in vreesachtigheid, die hem in de omgang met mensen parten speelde. Vandaar de oproep: 'Schaam U dan niet voor het getuigenis van onze Heere, maar lijd verdrukkingen met het Evangelie naar de kracht Gods'. Vandaar ook de opwekking tot getrouwe plichtsbetrachting en standvastige houding tegenover de dwaalleraars, die het leven der gemeenten dreigden te verwoesten.

Dan tekent de apostel de moeilijke tijden der laatste dagen, en wijst op de gesteldheid der mensen en stelt het vaste fundament van de verkiezende God en van de Schrift. 'al de Schrift toch is van God ingegeven en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is; opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust'. Dit alles vat hij samen in het vierde hoofdstuk, waar hij (wellicht voor de laatste keer) Timotheüs voor God onder ede stelt.

Hoor: 'Ik betuig dan voor God en de Heere Jezus Christus, die de levenden en doden oordelen zal, en bij Zijn verschijning en in Zijn Koninkrijk: predik het Woord!' Paulus voelt zich in de tegenwoordigheid van God. Dat is iets machtigs! Dat is niet de bleke alomtegenwoordigheid, die men wel 'geloofd', maar met het hart en ziel doortrokken besef: God is tegenwoordig! Welnu, die tegenwoordige God roept Paulus tot Getuige aan. Dat doen wij nu ook, nu wij samen gekomen zijn in deze plechtige dienst des Woords, ter bevestiging van een nieuwe dienaar des Woords. Wij betuigen openlijk voor God en de Heere Jezus Christus u ambtsbroeder Graafland het Woord te prediken! Wij weten met Paulus van een wolk der getuigen (de triomferende Kerk), die u aanvuurt.

Wij roepen daartoe God tot Getuige aan. In dit betuigen zit de vermaning, die overgaat in een bezwering: Ik bezweer U bij God en de Heere Jezus Christus. Aan mij is opgedragen u onder de ambtseed te stellen en u daardoor aan deze gemeente te verbinden. Maar alvorens ik u aan deze gemeente verbind, wil ik u vanmorgen in het openbaar aan God en aan Christus binden in de last en de opdracht om het Woord te prediken. Daarom stel ik u vanmorgen niet alleen voor het aangezicht van deze gemeente, maar ook en vooral voor het aangezicht van God en de Heere Jezus Christus! Ernstig vermaan ik u onder ede: 'Predik het Woord'!

Dat wil dus zeggen, dat u vandaag met uw ambtsbediening voor het gehele leven *voor God* wordt gesteld. Voor het gehele leven bent u geroepen het treffelijk ambt van dienaar des Woords te vervullen. Nooit mag u of kunt u van dit ambt af! Wie wettig van God en de gemeente geroepen is tot het ambt van dienaar des Woords, kan nooit meer tot een 'andere staat van Leven' overgaan! Hij kan dit niet en wil het ook niet, hoe zwaar het soms moge vallen. Daarom staan de gemeente van Gouda, uw familie en uw vrouw u vandaag af voor God en voor Christus aan de dienst des Woords en der gebeden, opdat u daarin volhardt! Dit afstaan is niet een verzinsel van mensen, maar een door de Geest geven, wat God genomen heeft. De dienaren des Woords (van God geroepen en bekwaamd) zijn van God en van Christus en van niemand anders! Hij heeft gegeven sommigen tot herders en leraars, tot de volmaking der heiligen, tot de opbouw van het Lichaam van Christus.

Zo is elke dienaar des Woords een hemelvaarts-geschenk van de Koning der Kerk! Zij zijn sterren, die Christus in Zijn rechterhand houdt. Zij lichten in en door het Woord Gods in de stervensnacht van ons bestaan. Wil dit gemeente goed bedenken, dat deze dienaar is van *Christus*, dat *Hij* hem u toezendt, opdat hij u uit het Woord licht schenke over Uw pad. Wil er ook aan denken, dat u met deze dienaar niet uw vroom of goddeloos spel bedrijft. Vroom, door hem op een ongeestelijke wijze, los van Christus te vereren, goddeloos door hem te verwerpen en zijn vermeende gebreken uit te meten. Bedenk in beide gevallen, dat alvorens u de dienaar raakt, u eerst met de rechterhand van Christus in aanraking komt! Dit alles is waar, zo de ambtsdager staat voor God en voor Christus en Zijn Woord spreekt. Voor God en voor Christus staan wij niet in de eerste plaats als ambtsdragers, maar als *zondaren*, als verloren zondaren, die alleen uit genade (precies als iedere andere zondaar) zalig worden! Er is voor dienaren des Woords geen aparte *ingang* in het Koninkrijk Gods! Ook voor hen geldt: 'Tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien'. Daarom hebben wij elkander voor te houden, dat wij, al predikende en al zorgende voor zielen, onze eigen ziel niet vergeten.

In dat staan voor God en Christus, in dat worstelen om lichtstralen uit het Woord en het ontvangen van dat licht, is allereerst nodig, dat u uw eigen ziel laat verzorgen door de drie-enige God, dat u 'ingaat door de enge poort' en 'wandelt op de smalle weg' en u 'benaarstigt uw roeping en verkiezing vast te maken' Ik vermaan u voor God door het bloed der verzoening die vrede Gods te kennen, die alle verstand te boven gaat, opdat Christus door het geloof in uw hart komt. Hoe groot is het voorrecht (naderbij gekomen door het geloof) als een dienstknecht voor God te staan. Wanneer er een meerdere binnenkomt, gaan wij staan. Welnu een predikant staat op een plaats. Zinrijke uitdrukking! Staan, dat is een teken van eerbied, van ontzag, van dienstvaardigheid. Dat wil zeggen, dat een dienaar des Woords altijd onder de ogen van zijn Goddelijke Meester staat. Hij ziet ons altijd, Hij hoort ons altijd! Mijn oog zal op u zijn! O, dat wij daarvan doordrongen mogen zijn!

U zult veel in de tegenwoordigheid van mensen moeten spreken. Dat is niet altijd gemakkelijk, maar wees er van doordrongen, dat *God* tegenwoordig is! Zijn tegenwoordigheid wege u zwaarder! Dat wil dus zeggen, dat u in de tegenwoordigheid Gods hebt te preken, te catechiseren, huis-en ziekenbezoek, enz, hebt te doen. In Zijn tegenwoordigheid mag u de onnaspeurlijke rijkdom van Christus verkondigen. In Zijn tegenwoordigheid mag u bidden. Zalig, wanneer onder dat gebed door de Heilige Geest de toegang tot de troon der genade wordt ontsloten. Zalig is het, wanneer u in de overtuiging op huisbezoek gaat: Ik ga niet alleen, maar Hij gaat met mij!

Zalig is het, wanneer u bewust in Zijn tegenwoordigheid preekt en zegt: Heere, wat uit mijn lippen is uitgegaan, is voor uw aangezicht geweest. Zalig is het Zijn ondersteuning te ondervinden! Deze tegenwoordigheid van God en van Christus is vol van heil voor de dienst, maar tegelijkertijd verstervend voor ons eigen ik, onze eigen gedachten, eigengerechtigheid en hoogmoed.

Zij bewaart ons voor dwaalleer, omdat zij ons (ondanks alle aandrang van binnen en van buiten) met Micha doet zeggen: 'Zo waarachtig als de Heere leeft, wat de Heere zegt, dat zal ik spreken'! Zij is verstervend voor onze eigen gerechtigheid, omdat zij ons doet beseffen, dat wij mensen zijn met onreine lippen en wonen in het midden van een volk, dat onrein van lippen is. Zij maakt, dat wij een walging krijgen (en houden) van onszelf en alle gerechtigheid alleen in het Lam zoeken en vinden. Zij bewaart ons voor hoogmoed in het ambt, omdat zij tot de belijdenis brengt: 'Ik de voornaamste der zondaren, maar mij is barmhartigheid geschied'. Zij bewaart ons ook voor de moedeloosheid (hetzij de mensen ons verwerpen of prijzen) omdat ons loon niet is bij mensen, maar bij God! Dan zegt u met Elia: 'Zo waarachtig als de Heere leeft, voor wiens Aangezicht ik sta'! Dan staat u als een rots in de branding, omdat u voor Hem staat!

Wanneer u het diepst *gebogen* hebt voor God, staat u het meest *vrijmoedig* voor mensen! Wanneer u eerst vurig gebeden hebt om de reiniging van uw verborgen afdwalingen, zult u het scherpst de zonden bestraffen. In die tegenwoordigheid Gods mag u arbeiden. Wees er van overtuigd, dat Christus niet veranderd is, dat Hij nog Dezelfde is als toen Hij het land doortrok, machtig om wonderen te doen. Maar die tegenwoordigheid Gods wil ook zeggen, dat u gedurig verantwoording hebt te doen. Ik moet vandaag ± 2000 zielen op uw hart leggen. Voor hun eeuwig wel of wee bent u verantwoordelijk! God zal (om het bijbels. te zeggen) 'het bloed van deze zielen van Uw hand eisen'. Van ons dienaren des Woords zal strenger rekenschap gevraagd worden, omdat wij de mond van Christus voor het volk zijn, omdat wij in zekere zin Christus persoon vertegenwoordigen. Christus, de Opdrachtgever, is ook de Rechter, die levenden en doden oordelen zal. Paulus legt dat niet alleen Timotheüs op het hart, maar hij gevoelt dat ook zelf. Hij staat aan het einde van de baan. Straks staat ook hij voor de rechterstoel van Christus om rekenschap of te leggen.

Het geldt dus van iedere dienaar. O, dat bloed der zielen? Een dienaar roept ergens uit, ziende op al zijn tekortkomingen: Verlos mij van al mijn bloedschulden; o God! Groot is het voorrecht wanneer wij bij ons afscheid in geest en waarheid kunnen preken over Handelingen 20 : 26, 27 waar Paulus zegt: 'Daarom betuig ik ulieden op deze dag, dat ik rein ben van het bloed van u alien. Want ik heb niet achtergehouden, dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad Gods'. Het grote oordeel komt nog gemeente! Dan zien wij elkander terug. Op die dag, waarop Christus de levenden en de doden oordelen zal. Daarom betuig ik voor God en de Heere Jezus Christus, dat u zo met de zielen omgaat, zodat u telkens bedenkt: Straks sta ik met hem of haar voor het gericht. Daar zult u rekenschap moeten afleggen van de gemeente. Daar zult u betuigen: Zij namen het Woord aan; het werd hun een kracht Gods tot zaligheid. God geve er u velen! Paulus zegt van hen: 'Mijn blijdschap, mijn kroon en roem in die dag!' Het zijn de zegelen aan uw bediening, tekenen van de levende Christus bij uw gang door de gemeenten. Gewis God maakt Zijn Woord waar. Heb maar grote gedachten van Hem!

Daar zullen er ook zijn die u zult helpen veroordelen. Ontroerend gemeente van Ameide wanneer uw dienaar zal moten betuigen: Zij namen het Woord Gods niet aan, zij hebben niet gewild dat Christus over hen Koning zou zijn. Dan zal uw dienaar het met Christus eens zijn, wanneer Hij zal zeggen: 'Gaaf weg van Mij gij vervloekten in het eeuwige vuur, dat de duivelen en zijn engelen bereid is'. Zo zult u een goed reuk zijn van Christus, zowel in degenen die behouden worden alsook in degenen die verloren gaan. Deze wel een reuk des doods ten dode, maar genen een reuke des levens ten leven. Juist in dit verband zegt de apostel: 'En wie is tot deze dingen bekwaam?' 'Want wij dragen niet (gelijk velen) het Woord Gods te koop, maar als uit oprechtheid, maar als uit God, in de tegenwoordigheid Gods, spreken wij het in Christus'. Ook omgekeerd zal de gemeente van Ameide getuigenis geven van u. Of u trouw was, of u de gehele raad Gods tot zaligheid met ernst, aandrang en liefde gepredikt hebt. Of u handel en wandel heilig was. Dan zal uw loon groot zijn voor God.

Daarentegen indien u uzelf weidt in plaats van de schapen, indien u een vuilgewinzoeker bent. Dat wil zeggen: bij uw werk laat leiden door de gedachte: Hoe wordt ik er beter van? Indien u een luie en ontrouwe dienstknecht zijt, indien u niet bekommert om de eer Gods, maar de eer van mensen zoekt, indien het u niet te doen is om de toebrengring van zondaren tot Christus, dan zal deze gemeente tegen u getuigen in het gericht. Doe daarom Uw werk met het gezicht op het gericht!

Dan zit er niet alleen vaart in uw werk, maar ook spanning. Immers dan is de nood u opgelegd en met de schrik des Heeren in het gebeente, zult u de mensen bewegen tot het geloof. Met het gezicht op dat gericht zult u dan harten versterken met de troost van het Evangelie, omdat de toekomst des Heeren naderbij komt en zelf waken in de gebeden. De betuiging of bezwering is nog niet afgelopen. Want ook de verschijning van Christus in Zijn Koninkrijk wordt aangeropen. Het oog van Timotheüs wordt dus ook gericht op de verschijning van Christus en de doorbraak van Zijn Koninkrijk. Hij staat tussen de eerste en tweede komst van Christus. Bij Zijn verschijning zal Christus Zijn Koninkrijk doorzichtig maken voor aller oog!

Zo heeft u ook te staan! Tussen zijn eerste komst en Zijn tweede komst op de wolken des hemels. Wat heeft u te doen in die tijd? *Predik* het Woord! Dat is verkondig met luider stem als een gezondene, als een heraut! Verkondig met de opdracht en de volmacht van Hem, die u zond, het Woord! In dit woord prediken ligt: de taak van een *heraut* vervullen. De heraut in de hellenistische wereld was een aanzienlijk persoon, die in eredienst of staatspositie onder de bijzondere bescherming van de godheid stond. Nu is het opmerkelijk, dat Paulus nimmer het zelfstandig naamwoord: heraut op de Evangeliedienaar toepast. Wel bezigt hij het werkwoord: heraut zijn, als een heraut met volmacht verkondigen. Daaruit is in de Evangelieverkondiging deze les te trekken, dat het niet om de *boodschapper*, maar om de *boodschap* gaat! God zendt Zijn gezanten niet met aardse heerlijkheid er op uit. Daarom zijn de herauten van Koning Jezus in deze wereld niet in achtning. Paulus had dat aan den lijve ondervonden. Juist als heraut van Jezus was hij geslagen, geschopt, gestenigd enz. De Heere zendt zijn herauten ontdaan van alle aardse heerlijkheid als schapen te midden van de wolven. Een dienstknecht is daarom niet meerder dan zijn Heere.

Alles is hier wonderlijk: een dienstknecht van de Koning der koningen en dan als een schaap ter slachting! Hier blijkt wel duidelijk, dat de *boodschap* belangrijker is dan de boodschapper! Bij het wegvallen van de boodschappers blijft de boodschap. Ook al zou u veel verdrukkingen moeten lijden met het Evangelie (en lijd die!) het Woord Gods is nooit gebonden! U draagt deze schat in een aardse vat. Voor u gemeente is dit een vermaning. Veracht Uw dienaar niet, wanneer hij in alle zwakheid u het Evangelie verkondigt. Johannes de Doper, was een mens (met alles wat aan een mens is) maar een 'mens van God gezonden om van het Licht te getuigen'. Het Woord prediken en dat door een mens, dat is een zonderlinge genade. Calvijn spreekt over 'een mensje út het stof verhoogd om de mond Gods te zijn bij het volk'. In zulk een mens legt God door verkiezende genade het woord der verzoening: 'Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende en heeft het woord der verzoening in ons gelegd.'

Predik, dat wil zeggen: proclameer, roep deze gebeurtenis van groot gewicht openlijk uit! Verkondig de komst van het Koninkrijk Gods; roep het uit dat gekomen is, waarop de profeten van het Oude Verbond hebben gewacht, waarnaar zij smekend hebben uitgezien. Dat God Zijn beloften heeft vervuld in de zending van Zijn Zoon! Het Woord is geen geheimleer, dat fluisterend aan deze of gene mag worden gebracht, maar moet openlijk van de daken gepredikt worden. Het mag niet in een geheimtaal worden gebracht, maar het moet in verstaanbare taal worden uitgeroepen, dat God Zijn Konings-heerschappij heeft opgericht, dat Hij 'alzo lief deze wereld heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven beërve'.

Deze *proclamatie* gaat in de Schrift altijd gepaard met een oproep: Bekeert U en geloof het Evangelie! Juist de komst en de doorbraak van het Koninkrijk Gods op deze aarde maakt wedergeboorte, bekering en geloof noodzakelijk! Daarom mag in geen enkele prediking de oproep tot bekering en geloof ontbreken. Dan komt u vanuit de *heilsdaden* Gods op en benadert u met het Woord de zondaar en niet omgekeerd, zoals helaas zo veel gebeurt! Dan krijgt juist vanuit de vervulde belofte Gods de oproep zulk een klem. Juist daar wordt de doodstaat van de zondaar openbaar, zijn vijandschap en haat tegen het Evangelie opengelegd, zijn onmacht in het licht van deze heerschappij aan de dag gebracht.

Hier, vanuit het hart van Gods daden, gaan alle verbanden open. Hier, in deze daden, gaan Gods handelingen door. Hier wordt openbaar: de *verkiezende* God, de *verzoenende* Christus, de *wederbarende* Heilige Geest! Dan komt u in de prediking op de drieënige God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest uit. Hier vertoont de prediking scherpe spitsen, die de zondaar pijn doen. Vijf die scherpe punten er niet af. Probeer het Evangelie niet pasklaar te maken voor de mens, maar weet, dat de mens pasklaar gemaakt moet worden voor het Evangelie! Het Evangelie is niet *naar* de mens, wel *voor* de mens!

Predik het Woord in zijn *volle* omvang! Predik Hem, die het centrum is van het ganse Woord: de Heere Jezus Christus! Predik Hem als de Zoon des Vaders, predik Hem in Zijn grote liefde, in Zijn diepe vernedering, doodbloedend aan het Kruis; predik Hem in Zijn verhogingen in Zijn toekomst. Dan gebeurt er wat! Wanneer *Christus* wordt opgeheven in de prediking en wordt voorgesteld als de verzoening door Zijn bloed, gaat het bloed van Christus druppen op de schare! Daar vallen beslissingen, die blijven tot in eeuwigheid! Dan gaan er mensen verloren met zichzelf en leren zij een rijke Borg kennen voor hun schuld! Dan krijgt Christus een gestalte in mensenharten en mag u worstelende zijn, opdat er velen komen tot Hem in de kracht van de Heilige Geest.

Hier krijgt het binnenwerk van de Heilige Geest een wettige plaats in de prediking. Immers wanneer niemand kan zeggen: Jezus is Heere, dan door de Heilige Geest, zal het werk van de Heilige Geest in de ontdekking, in de toeleiding, in de geloofsvereniging met Christus een plaats moeten hebben. Juist daar komt de Heilige Geest aan Zijn eer, waar wij de mensen niet op bouwen op zichzelf, maar van henzelf worden afgestoten, opdat God verheerlijkt worde.

Let ook op de volgorde, waarin Paulus spreekt over de Schrift *én* de prediking: Eerst wijst hij er op, dat 'al de Schrift van God is ingegeven' en daarna geeft hij het bevel: 'Predik het Woord'! Ieder mag en moet de Schrift lezen, maar daarmee is het niet klaar: God wil dat Zijn Woord *gepredikt* worde! Behalve het gelezen Woord, hebben wij het *gepredikte* Woord nodig! Dat is voor u gemeente een vermaning getrouw onder dat gepredikte Woord te komen. Het Is door God ingesteld! Predik het Woord! Voor Zijn hemelvaart sprak Christus: 'Gaat dan heen, predik het Evangelie aan alle creaturen'! Timotheüs moest tegen de stroom op. Ook hij leefde in zware tijden. De mensen worden beschreven als liefhebbers van zichzelf, enz. (hfdst. 3). Het verval was ontstellend groot. De dwaalleer vrat voort als de kanker. De kittelachtigheid in het horen was opmerkelijk. Bij hopen vergaderden zij, leraren naar hun eigen begeerlijkheden. Wat moest Timotheüs daartegen doen? Wat moet u daartegen doen? Er is maar den middel, dat is: *Predik* het Woord!

Laat u niet ontmoedigen door de wereldgelijkvormigheid en ontkerstening enerzijds en het separatisme (zucht tot afscheiding) anderzijds! Houd koers in de vreze Gods. Houd aan tijdig en ontijdig! Zie op Christus en leer van Hem wat prediken is. Hij ging altijd door, predikte in woord en daad de gehele dag. Hoe hield Jezus het vol? In en door het gebed. Gehele nachten bracht Hij door in het gebed.

De prediking en de volmacht tot prediken wordt alleen gevuld door het *volhardend* bidden om de Heilige Geest. Dan wordt u er voor bewaard te prediken als de Farizeeërs en Schriftgeleerden, die wel predikten, maar geen volmacht in de prediking hadden. 'Houd aan', dat wil zeggen: Wees er bij! Zie niet in de eerste plaats op de omstandigheden, maar op God, die u zond. Ga er mee door, er kome van, wat er van komt! De duivel en ons ons hart sturen ophouders genoeg! Allerlei vreesaanjagers staan op. Moedeloosheden worden u niet bespaard. Ga niet met hen praten, maar houd aan tijdig en ontijdig! Dat wil niet zeggen: bij nacht en ontij, maar wel: of het de mensen uitkomt of niet, of het u uitkomt of niet, of u er zelf met uw hart bij zijt of niet, of u geroepen wordt of niet! Alle gemakzucht en traagheid moet opzij! Niet de mens bepaalt de welgelegen dag, maar God! Bij de Heere is het nooit: morgen, maar: *heden*, indien gij Mijn stem hoort!

Dan gaat de huismoeder midden in haar werk er rustig bij zitten. *Wederleg!* Het Evangelie stuit dos op tegenstand. Het is wel voor de mens, maar niet naar de mens. Wij willen als brave lieden gestreeld worden. Velen zijn belust op sensatie, willen interessante dingen horen. Ding nooit naar de gunst van mensen. Word geen dienaar van mensen, maar wees een dienaar van Christus. Probeer niet het Evangelie te vervormen naar de mens, maar poog onder biddend opzien tot God, dat mensen zich bekeren tot God. Predik in dat wederleggen de gerechtigheid Gods.

Gods gewone weg is mensen te overtuigen van hun *verlorenheid*, hen te doen wanhopen aan eigen kracht en wil. Wees eerlijk juist in deze dingen! Wie door onze vleierij verloren gaat, zal ons eeuwig vervloeken in de hel. Zet daarom het mes van de gerechtigheid Gods er in en stop alle monden tegen God. Zachte geneesmeesters maken stinkende wonden! Wederleg met Gods Woord allerlei dwalingen, zowel in leer als in leven. Bestraf de zonden in tegenwoordigheid van allen, opdat de anderen vrezen mogen. In het bestraffen zit het scherpe. In het vermanen ligt het milde. Dat geschiedt met zachtheid. Juist daar, waar de bestraffing tot boete en inkeer brengt, is de vermaning vol liefde op zijn plaats.

Dit alles moet geschieden in alle *lankmoedigheid*. Er is geen eigenschap, die wij in de arbeid meer behoeven dan deze! De lankmoedigheid is de verdraagzaamheid, is het geduld. Calvijn zegt: 'Niets is moeilijker dan tegenover tegensprekers lankmoedig en geduldig te blijven!' Onze toorn werkt Gods gerechtigheid niet. Mozes was in zijn jeugdige ijver voor Gods zaak driftig, maar bedierf alles. Op hoge leeftijd is hij de zachtmoedigste van alle mensen. Waar heeft hij dat geleerd? In de school van God. De Heere Jezus zegt: 'Leer van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart en gij zult rust vinden voor uw zielen'. Jezus heeft het tegenspreken van zondaren verdragen. God is lankmoedig. Hij betoont het uiterste geduld met ieder mens. Hij is zo lankmoedig, dat Hij gaat tot aan de grens met iedere zondaar, die onder het Evangelie leeft. Het wederleggen, bestraffen en vermanen moet gebeuren in alle *lankmoedigheid* en leer. Het gaat in de betoning van de lankmoedigheid om de *leer*, dat is hier de onderwijzing. Het is dus allerminst de bedoeling, dat u alles maar goed vindt, maar dat u, het geduld Gods opmerkend, geduldig onderwijst. Het is niet voldoende, dat u de mensen aanraadt de toekomstige toorn te ontvlieden; het is nodig, dat u hen onderwijst *waarheen* zij moeten vluchten! Uw gehele onderwijs moet gegrond zijn in de leer, in de onderwijzingen van Mozes en de profeten, Christus en de apostelen. 'Hebt acht op uzelf en op de leer, want dit doende zult gij en uzelf behouden en die u horen.

Amen.